

เค้าโครงรายวิชา (Course Syllabus) ประจำปีการศึกษา 2566
 รหัสวิชา/ชื่อวิชา สผ. 314 การดูแลระยะยาวและบริการผู้สูงอายุ (3 หน่วยกิต)
 หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ (ศูนย์รังสิต)

1. อาจารย์ผู้สอน/ผู้รับผิดชอบรายวิชา พร้อมข้อมูลการติดต่อ

Sec./gr	ผู้บรรยาย	สอนห้อง	การติดต่อ
9000/01	รองศาสตราจารย์ ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด	สค. 301	เบอร์โทร: 089-665-7282 swthammasat@gmail.com

2. วันและเวลาบรรยาย

ทุกวันพุธ เวลา 13.30 - 16.30 น.

วันสอบ

วันศุกร์ ที่ 17 พฤษภาคม 2567 เวลา 09.00-12.00 น. (ช่วงเช้า)

3. จุดมุ่งหมายของรายวิชา Purposes of the course

1. เพื่อให้ นักศึกษามีองค์ความรู้เกี่ยวกับดูแลระยะยาวและการดูแลระยะสุดท้ายสำหรับผู้สูงอายุ
2. เพื่อให้ นักศึกษาเข้าใจกระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงานทางสังคมสงเคราะห์และบทบาทของสหวิชาชีพในการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุที่ได้รับการดูแลระยะยาวและการดูแลระยะสุดท้าย
3. เพื่อให้ นักศึกษาฝึกทักษะในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้สูงอายุ ครอบครัว ชุมชน และทีมสหวิชาชีพ ในบริบทการดูแลระยะยาวและระยะสุดท้าย

4. แนวสังเขปการบรรยาย Course Description

ภาษาไทย

แนวคิด ทฤษฎี รูปแบบ หลักการการดูแลระยะยาว กระบวนการในการให้บริการ บทบาทของสหวิชาชีพในการจัดบริการ การดูแลผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัย การศึกษาภาวะสุดท้ายและการเสียชีวิต การตายในความหมายของผู้สูงอายุ และการเตรียมตัวเข้าสู่ภาวะสุดท้ายของชีวิต การจัดการทางจิตวิญญาณ ศีลธรรม สังคมและความแตกต่างทางวัฒนธรรม และความหมายของชีวิต การจัดทำพินัยกรรมชีวิต การทำงานกับครอบครัวและการจัดการความสูญเสีย บทบาทของนักสังคมสงเคราะห์และทีมสหวิชาชีพในการจัดบริการเกี่ยวกับภาวะสุดท้ายและการเสียชีวิต (มีการศึกษาดูงาน)

ภาษาอังกฤษ

Concepts, theories, models and principles and process of long-term care for older persons; roles of the multidisciplinary professions; meanings of death and dying in the older person's aspect; preparation to the end of life; spiritual, moral, social and cultural provision management and meaning of life; create a living will; working with the family and bereavement care; roles of the social worker and multidisciplinary professions team; in-depth study on the older persons' hospice care and death. (Field study required)

5. ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังระดับรายวิชา

1. คุณธรรม จริยธรรม					2. ความรู้					3. ทักษะทางปัญญา			4. ทักษะ ความสัมพันธ์		5. ทักษะการวิเคราะห์					6. ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ			
1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	1	2	1	2	3	4	5	1	2	3	4
●	○	●	○	○	○	○	○	●	●	●	○	○	○	○	○	○	○	●	○	○	●	○	○

6. กฎกติกา/เกณฑ์การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้

กฎกติกาการเรียนการสอนในชั้นเรียน

- 1) เข้าชั้นเรียนและมีส่วนร่วมในการเรียน
- 2) ส่งงานที่ได้รับมอบหมายตามกำหนดอย่างครบถ้วน

การวัดผล

วิธีการวัดผล	สัดส่วนคะแนน
1) การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน	10%
2) กิจกรรม/การวิพากษ์งานด้านผู้สูงอายุ	30%
3) การทำกรณีศึกษาเพื่อเรียนรู้การดูแลผู้สูงอายุระยะยาว/การจัดทำแผนการดูแลผู้สูงอายุ หรือรายงาน	30%
4) การสอบปลายภาค	30%
รวม	100 คะแนน

7. หัวข้อการเรียนการสอน/แผนการสอน

สัปดาห์ที่ / วัน/เดือน/ปี	หัวข้อ/รายละเอียด Items/content	กิจกรรมการเรียนการสอน/สื่อที่ใช้	ผลลัพธ์	ผู้สอน/วิทยากร
ครั้งที่ 1 10 ม.ค. 67	การแนะนำวิชา เอกสารประกอบ การสอน การวัดผล การกำหนด กติกาในการเรียนร่วมกัน - สถานการณ์ผู้สูงอายุในประเทศ - ทบทวนระบบการดูแลและ สวัสดิการผู้สูงอายุ - ผู้สูงอายุที่ต้องดูแลระยะยาว	- เอกสารคำสอน - power point - การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น	- เข้าใจ ลักษณะ วิชา วัตถุประสงค์ วิธีการเรียน การสอน และการวัดผล - มีความรู้ ความเข้าใจ ภาพรวมของสถานการณ์ รวมถึงระบบการดูแลระยะ ยาวสำหรับผู้สูงอายุ	รศ. ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด
ครั้งที่ 2 17 ม.ค. 67	แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการดูแล ระยะยาว - ความหมายการดูแลระยะยาว - รูปแบบและหลักการการดูแล ระยะยาว - ทรัพยากร (กำลังคน, กฎหมาย, นโยบาย,งบประมาณ)	- เอกสารคำสอน - power point - การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น	มีความรู้ ความเข้าใจแนวคิด หลักการ รูปแบบ และ องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับ การดูแลระยะยาว	รศ. ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด และ อ.ดร.นลินี นภิตติพา เชื้อคำฟู
ครั้งที่ 3 24 ม.ค. 67	การจัดทำกรณีศึกษาการ ให้บริการดูแลระยะยาวสำหรับ	การศึกษาด้วย ตนเอง /	เข้าใจและตระหนักถึงการ ดูแลระยะยาวสำหรับ	รศ. ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด

สัปดาห์ที่ / วัน/เดือน/ปี	หัวข้อ/รายละเอียด Items/content	กิจกรรมการเรียน การสอน/สื่อที่ใช้	ผลลัพธ์	ผู้สอน/วิทยากร
	ผู้สูงอายุ 1) การกำหนดประเด็นเพื่อ การศึกษารายกรณี 2) การศึกษาข้อมูลผู้สูงอายุ และ การออกแบบการปฏิบัติงาน	ภาพยนตร์	ผู้สูงอายุ	
ครั้งที่ 4 31 ม.ค. 67	ตัวแบบการดูแลระยะยาว - ตัวแบบในต่างประเทศ - ตัวแบบในประเทศ	- เอกสารคำสอน - power point - การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น	มีความรู้ ความเข้าใจตัวแบบ ต่างๆ ที่นำมาใช้ในระบบ การดูแลระยะยาวสำหรับ ผู้สูงอายุทั้งในประเทศและ ต่างประเทศ	อ.ดร.นลินี นกิตติพา เชื้อคำฟู
ครั้งที่ 5 7 ก.พ. 67	แนวคิดและกระบวนการจัดการ รายกรณีสำหรับผู้สูงอายุในการ ดูแลระยะยาวในครอบครัวและ ชุมชน	- เอกสารคำสอน - power point - การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น - ศึกษากรณีศึกษา	มีความรู้เกี่ยวกับแนวคิด กระบวนการจัดการราย กรณีที่นำมาประยุกต์ใช้ใน ระบบการดูแลระยะยาว	รศ. ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด
ครั้งที่ 6 14 ก.พ. 67	การจัดทำแผนการดูแล และ เครื่องมือประเมินเพื่อคัดกรอง ผู้สูงอายุ/ ติดตามผู้สูงอายุ	นักศึกษาเรียนรู้ ด้วยตนเองผ่าน กิจกรรม / โครงการ/กระบวนการ การกลุ่ม) โดยการ กำกับของอาจารย์	นักศึกษาสามารถออกแบบ การจัดการดูแลผู้สูงอายุ แบบรายกรณีภายในระบบ การดูแลระยะยาว	รศ. ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด
ครั้งที่ 7 21 ก.พ. 67	ผู้ดูแล และบทบาทของผู้ดูแลใน ระบบการดูแลระยะยาว	- เอกสารคำสอน - power point - การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น - ศึกษากรณีศึกษา	มีความรู้และความเข้าใจ ผู้ดูแลที่อยู่ในระบบการดูแล ระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ	รศ. ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด
สัปดาห์การสอบกลางภาค ระหว่างวันที่ 26 ก.พ. – 4 มี.ค. 67				
ครั้งที่ 8 6 มี.ค. 67	การจัดระบบการดูแลระยะยาว สำหรับผู้สูงอายุโดยองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น	- เอกสารคำสอน - power point - การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น - ศึกษากรณีศึกษา	มีความรู้และความเข้าใจการ จัดบริการดูแลระยะยาวผ่าน การดำเนินงานขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น	วิทยากร
ครั้งที่ 9 13 มี.ค. 67	การดูแลระยะประคับประคอง (Palliative Care) -ความหมาย/ ความสำคัญของ การดูแลแบบประคับประคอง	- เอกสารคำสอน - power point - การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น	มีความรู้ เข้าใจความหมาย การดูแลระยะประคับประคอง และระยะสุดท้าย	อ.ดร.นลินี นกิตติพา เชื้อคำฟู
ครั้งที่ 10 20 มี.ค. 67	การดูแลระยะสุดท้าย (Hospice Care) - ความหมาย/ความสำคัญ/- ลักษณะการดูแลในการดูแลระยะ	- เอกสารคำสอน - power point - การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น	มีความรู้เกี่ยวกับการดูแล ระยะสุดท้าย และเข้าใจ อย่างลึกซึ้งในบทบาทของ นักสังคมสงเคราะห์ในการ	รศ. ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด

สัปดาห์ที่ / วัน/เดือน/ปี	หัวข้อ/รายละเอียด Items/content	กิจกรรมการเรียน การสอน/สื่อที่ใช้	ผลลัพธ์	ผู้สอน/วิทยากร
	สุดท้าย (end of life) - รูปแบบ/บริการสำหรับผู้สูงอายุ - บทบาทนักสังคมสงเคราะห์และ ทีมสหวิชาชีพในการดูแลผู้สูงอายุ		ดูแลร่วมกับทีมสหวิชาชีพ	
ครั้งที่ 11 27 มี.ค. 67	ความตายและการตายของ ผู้สูงอายุ: การเตรียมการของ ผู้สูงอายุ - ความหมาย ความเชื่อและวิธี ปฏิบัติเกี่ยวกับการตาย - พิธีกรรมและคำสอนที่เกี่ยวข้อง และเชื่อมโยงกับการตาย - การเตรียมตัวเข้าสู่ภาวะสุดท้าย ของชีวิต การจัดทำพินัยกรรมชีวิต	- เอกสารคำสอน - power point - การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น	มีความรู้ เข้าใจความหมาย การตายและความตายของ ผู้สูงอายุ และสามารถ ออกแบบเพื่อเตรียมการสู่ ระยะสุดท้ายสำหรับ ผู้สูงอายุ	รศ. ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด
ครั้งที่ 12 3 เม.ย. 67	การจัดการหลังการจากไปของ ผู้สูงอายุ และบทบาทนัก สวัสดิการสังคมในการสนับสนุน ครอบครัวผู้สูงอายุ	- power point - การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น - กรณีศึกษา/ ภาพยนตร์	เข้าใจและสามารถวิเคราะห์ การดูแลระยะ ประคับ ประคอง และระยะสุดท้าย ผ่านกรณีศึกษาได้อย่าง ลึกซึ้ง	วิทยากร นางสาววิรมลล์ จันทร์ดี หัวหน้าฝ่าย สวัสดิการสังคม รพ. จุฬาลงกรณ์ สภาวิชาชีพไทย
ครั้งที่ 13 10 เม.ย. 67	การจัดทำกรณีศึกษาการ ให้บริการดูแลระยะยาวสำหรับ ผู้สูงอายุ	ศึกษาด้วยตนเอง	มีกรณีศึกษาที่สามารถนำมา ประยุกต์ในการจัดทำแผน จัดการรายกรณี	รศ. ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด
สัปดาห์ช่วงสงกรานต์ ระหว่างวันที่ 11 -17 เม.ย. 67				
ครั้งที่ 14 24 เม.ย. 67	การติดตามการจัดทำกรณีศึกษา การให้บริการดูแลระยะยาว สำหรับผู้สูงอายุ	นักศึกษาเรียนรู้ ด้วยตนเองผ่าน กิจกรรม / โครงการ/กระบวน การกลุ่ม) โดยการ กำกับของอาจารย์	นักศึกษาสามารถออกแบบ การจัดการดูแลผู้สูงอายุ แบบรายกรณี	รศ. ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด
ครั้งที่ 15 1 พ.ค. 67	สรุปบทเรียน และประเมินผลการ เรียนการสอน	กระบวนกรกลุ่ม อภิปรายและ สะท้อนบทเรียนรู้ และแลกเปลี่ยน ระหว่างเพื่อนและ อาจารย์	ทบทวนบทเรียนและสร้าง ความตระหนักแก่นักศึกษา ถึงความสำคัญของระบบ การดูแลระยะยาวสำหรับ ผู้สูงอายุ	รศ. ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด

8. การประเมินผลการเรียน

เกณฑ์การประเมินผลการเรียนจะพิจารณาโดยการตัดเกรดแบบอิงกลุ่ม

9. การอุทธรณ์ของนักศึกษา

กรณีที่นักศึกษามีความสงสัยเกี่ยวกับผลการประเมินในรายวิชาใดสามารถยื่นคำร้องขออุทธรณ์คำตอบ ตลอดจนคะแนนและวิธีการประเมินของอาจารย์แต่ละรายวิชาได้ภายใน 7 วันหลังประกาศผลการเรียน โดยสามารถเขียนยื่นคำร้องได้ที่ งานการศึกษาและกิจการนักศึกษา ชั้น 2 คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์

10. เอกสารอ้างอิงประกอบการเรียนการสอน

10.1 ตำราและเอกสารหลัก Required textbooks and materials

- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2553). *บูรณาการระบบการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เจพรีนธ์.
- วรวุฒิ สุวรรณระดา และคณะ. (2552). *การเงินการคลังสำหรับการดูแลระยะยาวของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
- วรวุฒิ สุวรรณระดา และคณะ. (2553). *ระบบการดูแลระยะยาวเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงเพื่อวัยสูงอายุ*. กรุงเทพฯ: บริษัท ศักดิ์โสภากการพิมพ์ จำกัด.
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2559). *คู่มือสนับสนุนการบริหารจัดการระบบบริการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ*. ม.ป.ท.: ม.ป.ท.
- วรรณลักษณ์ เมียนเกิด. (2559). *ระบบการดูแลทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ: J. Print.
- วรรณลักษณ์ เมียนเกิด. (2561). *การจัดการรายกรณีสำหรับผู้สูงอายุ*. บริษัทจรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- สุภาพร ดาวดี และคณะ. (2553). *การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย ตามมุมมองศาสนาคริสต์คาทอลิก*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แม่พระยุคใหม่.
- ศิริรัตน์ ปานอุทัย ทศพร คำผลศิริ และลินจง โปธิบาล. (2553). *การวิเคราะห์สถานการณ์การดูแลระยะยาวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับผู้สูงอายุที่พึ่งพาตนเองไม่ได้*. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2549). *สวัสดิการผู้สูงอายุ แนวคิดและวิธีการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์*. กรุงเทพมหานคร: มิสเตอร์ก๊อปปี้.
- พรทวี ยอดมงคล. (2561). *คู่มือสำหรับประชาชน การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายแบบประคับประคอง (Palliative Care) ฉบับปรับปรุง*. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์สิริพัฒนา จำกัด.
- กรมการแพทย์. (2557). *แนวทางการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย*. https://www.skko.moph.go.th/dward/document_file/perdev/common_form_upload_file/20150316154846_2129601774.pdf
- สันต์ หัตถิรัตน์. (2559). *วาระสุดท้ายที่งดงาม*. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.
- พรทวี ยอดมงคล เอกภพ สิทธวรรณธนะ และธรรณีดา อภินนะกุลชัย. (2559). *ปทานุกรมความตายรวมคำและความหมายเพื่อชีวิตที่ดีและตายอย่างสงบ*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.
- พระไพศาล วิสาโลและคณะ. (2552). *เผชิญความตายอย่างสงบ เล่ม 2 ข้อคิดจากประสบการณ์*. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนสามลดา.
- พระไพศาล วิสาโล. (2553). *ตื่นก่อนตาย*. กรุงเทพมหานคร: ปรีณโอบซอน จำกัด. กรุงเทพมหานคร.
- โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์และคณะ. (2550). *วัฒนธรรม ความตายกับวาระสุดท้ายของชีวิต*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทหนังสือดีวันจำกัด.

17. World Health Organization. (2000). *Home-based long-term care: report of a WHO study group*. Geneva.
18. Austin, C. D. (1983). *Case management in long term care: Options and opportunities*. *Health and Social Work*, 8, 16-30
19. Harris-Kojetin L, Sengupta M, Park-Lee E, Valverde R. (2013). *Long-term care services in the United States: 2013 overview*. National Center for Health Statistics. *Vital Health Stat* 3(37).
20. Nelda McCall. (2001). *Who Will Pay for Long Term Care?: Insights from the Partnership Programs*. August, 2001.
21. Robert H.Blank. (2005). *End-Of -life Decision Making*. England: The MIT Press.

10.2 เอกสารและข้อมูลสำคัญ

1. กฤตยา อาชวนิจกุล และคณะ. (2549) *ภาวะการตาย ภาพสะท้อนความมั่นคงของประชากร*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทแปลพริ้นติ้ง จำกัด.
2. พระพรหมคุณาภรณ์. (ม.ป.พ.). *อยู่สบาย ตามก็เป็นสุข*. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา ศูนย์หนังสือพระพุทธรศาสนา.
3. ศาสตรา สุตสวาสดี, ภาวีน ศิริประภาณุกุล, สยาม สระแก้ว, และสุทธิพร ทองสุข. (2564). *ระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย*. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
4. ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2547). *ผู้ดูแลผู้สูงอายุ : การสังเคราะห์องค์ความรู้*. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
5. สุรางค์รัตน์ วศินารมณ. (2554). *การจัดการรายกรณีในงานสังคมสงเคราะห์*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
6. โสภ อ่อนโอภาส และนุชนาฏ ยูอันเงาะ. (2549). *การจัดการรายกรณีทางสังคมสงเคราะห์ (Social Work Case Management)*. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
7. Appleton Michael. (2005). *Good end: End of life concern and conversations about hospice and palliative care*. Tucson: Ariz Hats off book.
8. Beatrice, D. F. (1981). Case management: A policy option for long term care. In K. Callahan & S. Wallace (Eds.), *Reforming the long term care system: Financial and organizational options* (pp. 121-161). Lexington, MA: Lexington Books, D. C. Heath and Co.
9. Cicely Saunders and Others. (1981). *Hospice: the living idea*. London: Edward Arnold.
10. Case Management Society of America (CMSA). (2010). *Standards of Practice for Case Management*. Arkansas.
11. Schulz R, Beach SR, Czaja SJ, Martire LM, Monin JK. (2020). Family Caregiving for Older Adults. *Annu Rev Psychol*, 4(71), 635-659. Reviewed from <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-010419-050754>.